

Provincie Noord-Brabant
T.a.v. [redacted] ing. [redacted]
Bureau Bodemsanering
Postbus 90151
5200 MC 'S-HERTOGENBOSCH

Vestiging Zuid
Boschveldweg 21
Postbus 525
5201 AM 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 687 41 11
Fax (073) 612 07 76
E-mail vzbob@iwaco.nl

Betreft
Resultaten historisch onderzoek De Mortel te Eersel

Datum
20-11-2000

Bijlage(n)
2

Geachte [redacted]

Kenmerk
CvD-84888

Hierbij ontvangt u de resultaten van het uitgevoerde historisch onderzoek ter plaatse van De Mortel te Eersel. De resultaten zijn beschreven in bijlage 1 van deze brief.

Projectnummer
38148

Indien u vragen en/of opmerkingen heeft kunt u contact opnemen met [redacted]
[redacted] (tel. 073 687 41 71) van ons bureau.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

[redacted signature block]

ir. [redacted]
Hoofd Adviesgroep Bodembeheer

Bijlage 1 Resultaten historisch onderzoek

Historisch onderzoek De Mortel te Eersel

Op 18 en 25 oktober j.l. is er een historisch onderzoek verricht naar de mogelijke oorzaak van de VOH-verontreiniging onder De Mortel te Eersel. Daarbij zijn de volgende archieven geraadpleegd:

- Calamiteiten-archief van de politie;
- Hinderwet en bouwarchief van de gemeente Eersel.

Tevens is een oud medewerker van de gemeente Eersel (vroeger milieuwachter) geïnterviewd over de mogelijke oorzaak van de verontreiniging.

1 Politie-archief

Bij de politie zijn geen geregistreerde calamiteiten in de buurt van de Mortel aanwezig. De formulieren worden vijf jaar bewaard. De grote calamiteiten worden nog wel bewaard maar er was niets over een mogelijke calamiteit in de buurt van de Mortel aanwezig.

2 Gemeentelijk archief

Sigarenfabriek Henry Wintermans; Nieuwstraat 75

Hinderwetvergunningen vanaf 1973 tot nu bekeken. De Hinderwet-dossiers (van zowel Wintermans als Bottram) vóór 1973 zijn kwijt bij de gemeente. Bij het streekarchief zijn ze eveneens niet aanwezig.

Schema hinderwetvergunningen en gebeurtenissen:

Datum aanvraag	Datum beschikking	Betreffende / reden	Bijzonderheden
? - 1973			Geen dossiers over aanwezig
?	15 aug. 1973	Uitbreiding fabriek	Voorwaarden opgenomen betreffende acethyleendissous, Geen bijzonderheden over perchloorethyleen, de tekeningen zijn globaal staat weinig op, geen activiteitbenoemingen 10 juli 1973: brief van de brandweer. Gaat akkoord met vergunningverlening betreffende de volgende stoffen: stookolie, huisbrandolie, acetyleneendissous, zuurstofflessen
13 febr. 1982	7 mei 1985	Uitbreiding	Voorschriften opgenomen voor o.a. bewaren van verven, lakken of verdunningsmiddelen, stoomcleaner (oplos- en reinigingsmiddelen) Op de aanvraagtekeningen staat weer weinig bijzonders. Wel een lijst met stofonderdelen: OPSLAG MATTEER: perchloorethyleen → 18 ltr. Bussen (max. voorraad 324 ltr) WERKPLAATS TD: opslag verf, lak en verdunningsmiddelen in een kast BINNENTERREIN: opslag wasbenzine (2x200 ltr. vaten)

31 aug. 1990	9 juli 1991	Dynamische Vergunning (revisie)	De gemeente gaat over op een dynamische vergunning (het bedrijf ondergaat voortdurend veranderingen). Bij de aanvraag zit een beschrijving van de inrichting: WERKPLAATS: reinigingsbaden van 50 liter inhoud met brandbare vloeistoffen (K1, K2, K3) en gehalogeneerde vloeistoffen (zie bijlage 2-2). Tevens staat in de werkplaats een spuitcabine opgesteld waarin incidenteel machine onderdelen worden gespoten. Het totale lakverbruik op jaarbasis bedraagt max. 600 kg. Zie bijlage 2-1.
4 juli 1995		Melding verandering Inrichting	De lijmkemmen wordt verplaatst en opslag van 1000 ltr. Isopropyl alcohol gaat naar deze locatie.
29 mei 1995			Bezoek Wintermans inzake PER kwestie. De gemeente geeft opdracht voor nader onderzoek n.a.v. Tukkers onderzoek. De gemeente noemde het "geen expliciet onderzoek"
22 mrt en 25 apr 1996		Milieubezoek MRE	Verslag 16 juli 1996 aan Wintermans → bedrijfsafvalwater op 3 punten op riool geloosd (zie bijlage 2-3). Voor de putten vindt menging van afvalstromen plaats.
25 mrt 1999		Brief aan Wintermans	Verslag bezoek [REDACTED] Milieudienst Eindhoven aan Wintermans. Men zegt: veel veranderingen in het bedrijf → vigerende vergunning voldoet niet meer, omdat er geen voorschriften opgenomen zijn over het lozen van afvalwater op het riool. Dit stond nog in geen enkele vergunning! Het bedrijfsafvalwater (circa 500 liter/dag en afkomstig van stripperij, lijmkemmen, ketelhuis en TD) wordt geloosd via meetpunten 1-2-7-9 (aan de Mortelstraat) op het gemeentelijke riool. Onderzoek wees uit dat dit afvalwater een pH had van 10-11.
2 febr. 1999		Brief milieudienst aan gemeente	Verslag milieucontrole: Lozen van afvalwater: in 1995 "Kennisgeving Lozingsverordening" ingediend bij de gemeente. Tukkers heeft daarna een onderzoek uitgevoerd naar alle bedrijfsafvalwaterstromen (zie kopieën). Aan de hand hiervan zijn in 1997 de lozingsnormen schriftelijk aan het bedrijf medegedeeld. Totale lozing: 3500 m3/jaar Metingen wezen uit dat er 20 mg/l aan biociden in zat en 40 mg/m3 aan olie, oplosmiddelen worden niet genoemd.

In 1943 is de tabaksfabriek opgericht. Toen bestond het alleen nog uit opslag- en expeditiehallen. Rond 1960 is de Mortelweg en Mgr. De Haasstraat aangelegd en in 1962 de riolering, die langs de wegen is gelegd. Er zijn 5 lozingspunten vanuit de tabaksfabriek op dit riool (op de rioleringstekening van 1962 (zie bijlage 2-4A, 2-4B en 2-4C) staan deze punten er niet op). De huizen rondom de Mortel zijn in 1970 bebouwd. Enkele huizen in de Lindestraat noord zijn van voor de oorlog o.a. Lindestraat 44 en 45. Op Lindestraat 31 woont een oud medewerker gemeente Eersel. Hij woont daar al heel lang en is vroeger milieuwachter geweest in Eersel. Met deze man is een interview gehouden.

Bottram; De Haasstraat 73-75

Hinderwetarchief

Datum aanvraag	Datum beschikking	Betreffende / reden	Bijzonderheden
11 juni 1968	17 sept 1968	Oprichting garagebedrijf annex pompstation M. Bottram	Stoffen: diesel, benzine Vergunninghouder is FINA Nederland NV.
Aug. 1993		Beeindiging benzinepomp	Via een kennisgevingsbrief gemeld aan VROM. Activiteiten Bottram die doorgaan: autowasplaats, werkplaats met bruggen, smeerputten en magazijn, kantoor, kantine, toilet, verkoop van oude en nieuwe auto's.
1993		Controle	Uit het controle verslag kwam naar voren dat het afvalwater van de autowasplaats en de schrobgoot zonder tussenkomst van een olieafscheider op het riool werd geloosd. Op foto's van het bedrijf is te zien dat het een vies zootje is op het eerste gezicht. Losse vaten niet op vloestofdichte vloeren, overal is het smerig.
9 juni 2000		Aanvraag HW ivm verbouwing bedrijf	Eigenaar ■■■ ■■■■

Bottram heeft een aansluiting op het riool ter plaatse van het magazijn (zie bijlage 2-3). Het gerucht gaat dat Bottram oplosmiddelen gebruikte voor het ontlakken van auto's. Per wordt ook in de scheepvaartindustrie gebruikt om lak van schepen af te halen. Bij auto's doet men dat ook wel eens.

De autovriend; Mgr. De Haasstraat 77

Alleen een verslag van een milieucontrole aanwezig. Volgens de gemeente valt het bedrijf buiten de IVB en is het bedrijf dus niet vergunningplichtig.

21 dec. 94

Verslag integrale milieucontrole: accu's vullen moet boven vloestofdichte bak/vloer, er wordt geen bedrijfsafval geloosd op de bedrijfsriolering, vloeistoffen die gebruikt worden zijn koelvloeistoffen en oliën.

NV Handelsmaatschappij De Kempen; Nieuwstraat 77

Hinderwetarchief

Datum aanvraag	Datum beschikking	Betreffende / reden	Bijzonderheden
14 juni 1963	7 aug. 1963	oprichting	Benzine- en dieselpompinstallatie Benzine: 3000 liter Diesel: 6000 liter
14 dec. 1971		HW aanvraag opslaan en afleveren van campinggas	
13 sept 1985		Aantekening gemeente	Volgens informatie van [REDACTED] [REDACTED] is het vm. Pand verkocht aan [REDACTED]
22 sept 1989		info	Bedrijven die aan de Nieuwstraat 77 zitten zijn: BAZ, keukencentrum, vrije academie, Neijens

HOSO BV; Nieuwstraat 77a

Hinderwetarchief

Datum aanvraag	Datum beschikking	Betreffende / reden	Bijzonderheden
4 januari 1988	19 april 1988	oprichting	Opslag agrarische benodigdheden met o.a. diverse bestrijdingsmiddelen Stoffen: 2000 liter formaline en bestrijdingsmiddelen

Nieuwstraat 77d

Hinderwetarchief

Datum aanvraag	Datum beschikking	Betreffende / reden	Bijzonderheden
10 juli 1989	28 nov. 1989	oprichting	Werkplaats voor opslag van bouwmaterialen en tevens voor het verlijmen van bouwelementen (betonpaneeltjes op PS schuim) Verder niets over bekend

HUCLE; Nieuwstraat 77e

Geen gegevens beschikbaar.

Horevica; Nieuwstraat 77f

C.J. van den Berg en Zn. Horeca groothandel.

HW aanvraag: 22 mei 1989

Beschikking: 28 nov. 1989

Verder geen gegevens beschikbaar.

Firma Van Keken; Nieuwstraat 79/81**Hinderwet**

Datum aanvraag	Datum beschikking	Betreffende / reden	Bijzonderheden
8-10-81	9-2-82	?	Verkoopruimte motorvoertuigen, herstelrichting, verkoop brandstoffen. In de voorschriften staat: "het gebruik van verven en lakken en verdunningsmiddelen zijn verboden"

Pastoor Aelen-mavo; Mortel 1

De school is er vanaf 1973 gevestigd. Daarvoor had het terrein een agrarische bestemming (bron: bodemonderzoeksrapport). Activiteiten waren: lozen van plakkaatverf op waterbasis + gipsrestanten. Er zijn gips/kleivangers geplaatst.

3 Interview oud medewerker gemeente Eersel

Meneer (circa 75 jaar oud, de naam wordt in deze rapportage niet genoemd maar is opvraagbaar bij IWACO) is in dienst geweest van de gemeente Eersel. In het begin was hij archivaris en later werd hij gevraagd milieuwachter te worden. Dit bestond uit het opmaken van proces verbalen voor bedrijven waarvan zij vonden dat er niet goed met het milieu werd omgesprongen. Hij hield toezicht en praatte veel met de werkgevers.

Hieronder staan de punten beschreven die tijdens het gesprek naar boven zijn gekomen:

- Voor 1958 was het hele gebied akkerland. De mortelweg bestond nog niet.
- Vanaf 1958 heeft er ruilverkaveling op het industrieterrein plaatsgevonden. Wintermans en Van Keken waren in 1958 daar gevestigd. In 1962 is de Mortelweg aangelegd (ook het riool). Volgens [REDACTED] werd de weg gelegd over voormalig akkerland van boeren die hij kende. In die tijd heeft alleen ontgraving plaatsgevonden en is er geen grond bijgestort.
- Het water in het riool stroomt af in zuidelijke richting en komt uit op een overstort.
- Hij is nooit bij Wintermans of Bottram binnen geweest en hij weet ook niet of zij per gebruikte. Het gerucht dat Bottram de lak van oude auto's afwaste met per kan hij niet bevestigen.
- Er zijn naar zijn weten nooit calamiteiten geweest in de Mortelstraat. Indien dit wel het geval was dan had hij dat als milieuwachter geweten.
- In de oorlog hebben op de plaats waar nu garage Van Keken zit (ten noordoosten van de Mortelweg) de Duitsers gezeten. Daarvoor zat een landbouwmachinefabriek. De Duitsers hadden alleen paardenkarren. De Amerikanen die tijdens de bevrijding in 1945 het Duitse honk bezette hadden wel gemotoriseerde voertuigen. Verder geen bijzonderheden hierover. Meneer zorgde toen wel dat hij daar weg bleef.

- Ten zuidoosten van het Mortelveld (Mortelveld is een open veld naast garage Van Keken en de nu gevestigde Gamma. Dit is altijd een open veld of akkers geweest) lagen grondwateronttrekkingspompen van de Provincie met daarbij een zuivering. Schuin daarachter, achter de nu gelegen rotonde van de provinciale weg, was rond 1930 – 1950 een kadaveropslag (gemeente). Kadavers van beesten werden hier door boeren naar toegebracht. Daar werden de kadavers en de wagens ontsmet met creoline (poederstof wat met water een melkachtige substantie wordt, niet vluchtig) en natronloog. Deze stoffen lagen opgeslagen rondom het kadaverhuis. Volgens [REDACTED] bestond de vloer uit beton. Het ontsmettingsspul liet men gewoon op de grond lekken. Het paadje wat naar het huisje loopt is gefundeerd met sintels (ligt er nu nog).
- Meneer had aan de andere kant van de provinciale weg zijn paarden lopen. Zijn paarden zijn ziek geworden. Door enig speurwerk van zijn zoon zijn ze erachter gekomen dat het grondwater verontreinigd was/is met zink. Vermoedelijk komt de zinkverontreiniging van een zinkfabriek af die buiten Eersel is gelegen.
- Achter boomkwekerij 't Stuivertje en zijn paardenwei zit in de bodem een aardbreuk. In de richting van de Mortel zit een groot zandpakket, na de breuk bevindt zich een kleipakket.
- Vroeger had je de vrijwillige brandweer in Eersel. Deze bestond voornamelijk uit mensen van verschillende bedrijven. Deze hadden vaak meer deskundigheid en kende de middelen. [REDACTED] heeft ook bij de brandweer gezeten. De brandweer kwam vaak bij bedrijven en zij weten welke stoffen bedrijven gebruikte. Bij [REDACTED] hield de brandweer vaak oefeningen en wedstrijden. [REDACTED] was toenmalig commandant van de brandweer en is nu een hoofd bij de gemeente Eersel. Misschien kan hij vertellen welke stoffen Wintermans zoal gebruikte en waar deze op werden geloosd.
- [REDACTED] heeft als archivaris bij de gemeente Eersel gewerkt. Hij beheerde ook de milieuvergunningen mee. Het gemeentehuis zat toen nog op de markt in Eersel. In ? is het gemeentehuis verhuisd naar de Dijk en [REDACTED] heeft dat nog even meegemaakt. Misschien weet hij waar de vergunningen zijn gebleven.
- Garage Van Keken heeft/had een spuitcabine, Bottrams niet maar wel een wasplaats
- Circa 5 tot 6 km vanaf de Mortel zit chemische wasserij De Steensel. Deze bestaat nog steeds. Vroeger loosde deze wasserij op het open water wat afvoerde naar stroompje De Run.

Enkele aanknopingspunten zijn weergegeven in bijlage 2-5.

Bijlage 2

Bijlagen resultaten historisch onderzoek

BESCHRIJVING VAN RUIMTE(N)/AKTIVITEIT		
PLAATS	RUIMTE NR	RUIMTE(N)/ACTIVITEIT

Gebouw F

5

MECHANISCHE WERKPLAATS

In de werkplaats, worden onderhouds- en service werkzaamheden verricht. Daarbij wordt gebruik gemaakt van :

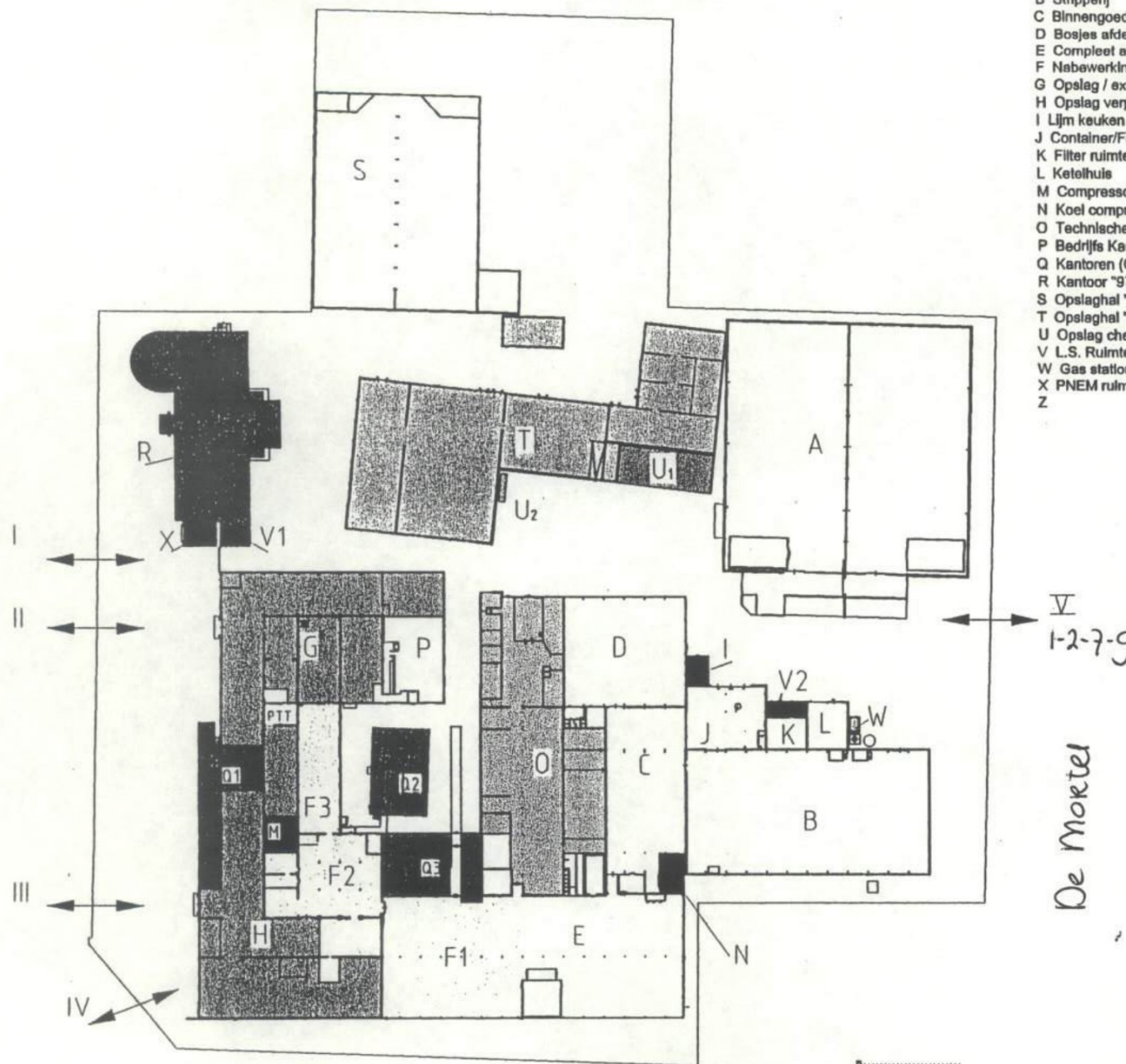
- verspanende machines zoals draaibanken, slijp- en schuurmachines, freesmachines en zaagmachines.
- spaanloze apparatuur zoals zetbanken en knipscharen. - soldeerpositie(s)
- elektrische ovens
- elektrische (punt) lasapparatuur
- gassen (klasse 2) in flessen, welke al dan niet zijn aangesloten op vaste leidingstelsels of opgesteld staan op bijvoorbeeld argon-arc, CO2 en autogeen las-, soldeer- en snijwerkzaamheden
- reinigingsbaden met een inhoud tot 50 l. , welke brandbare vloeistoffen (K1/K2/K3), gehalogeneerde koolwaterstoffen of andere stoffen bijvoorbeeld reinigingsmidelen op waterbasis kunnen bevatten.

Opmerkingen

- Het totaal aantal gasflessen die in deze werkplaats aangetroffen kan worden bedraagt 10 stuks.
- Tevens staat in deze werkplaats een spuitcabine opgesteld waarin incidenteel machine onderdelen worden gespoten. Deze cabine wordt afgezogen via voorwisselbare filtermatten. Het totale lakverbruik op jaarbasis bedraagt max. 600 kg.

../11-.

- A Tabakshal
- B Stripperij
- C Binnengoedopslag
- D Bosjes afdeling
- E Compleet afdeling
- F Nabewerking / Inpakafdeling
- G Opslag / expedite gereed product
- H Opslag verpakkings materiaal
- I Lijm keuken
- J Container/Filterruimte
- K Filter ruimte
- L Ketelhuise
- M Compressor ruimte
- N Koel compressor ruimte
- O Technische Dienst
- P Bedrijfs Kantine
- Q Kantoren (Q1,Q2,Q3)
- R Kantoor "97"
- S Opslaghal "99"
- T Opslaghal "de Kempen"
- U Opslag chemicaliën / gassen
- V L.S. Ruimte (V1,V2)
- W Gas station
- X PNEM ruimte
- Z

BEHORENDE BIJ AANVRAAG
MILIEU VERGUNNING "99"
WET MILIEU BEHEER

This drawing is the property of Henri Wintermans Engineering B.V. and must not be
copied or used for manufacturing purposes without prior agreement in writing.

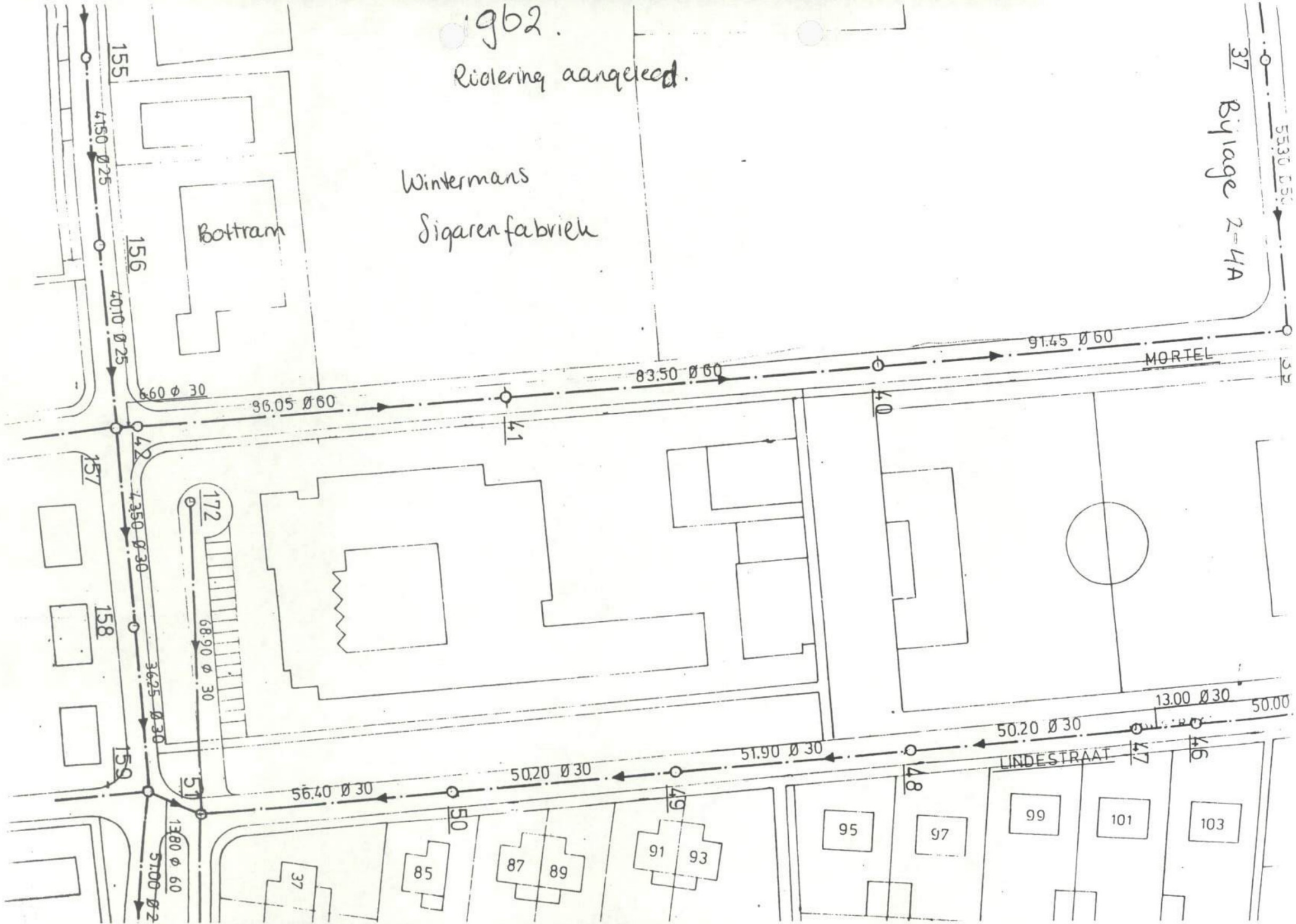
Aanvrager		Totaal Overzicht		Perceel		Meting	
WINTERMANS		Group		Schaal		1:1500	
WINTERMANS		Bouwnummer		Functie/Group		H19922 001	
WINTERMANS		Projectnummer/afdeling		Bouwnummer		0	
WINTERMANS		LAYOUT		Datum		03-06-1999	
WINTERMANS		TECHNISCHE		Auteur		Auteur	
WINTERMANS		TECHNISCHE		Auteur		Auteur	

gb2.
Riddering aangelegd.

Wintermans
Sigarenfabriek

Bottram

37
Bylage 2-4A

REVISIE RIOLERING

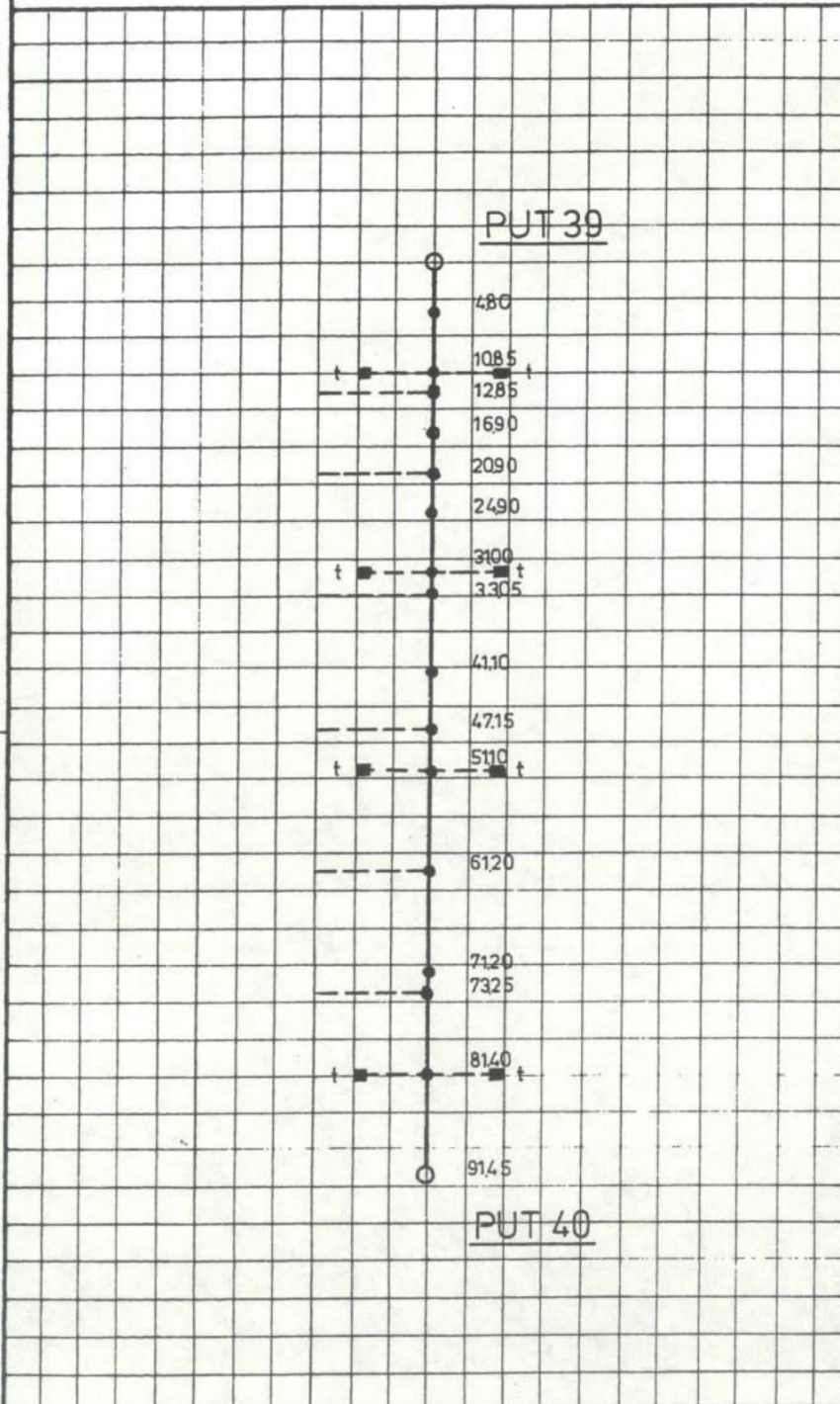
blad nr. _

GEMEENTE EERSEL

van controleput 39 naar 40

STRAATNAAM MORTEL

putafstand h.o.h. 9145 m

CONTROLEPUT NR. 39

bovenk. contr. put 3040 m+NA.P

bo. b. riool 2851 m+NA.P

riool buisdiameter Ø 60

CONTROLEPUT NR. 40

bovenk. contr. put 3044 m+NA.P

bo. b. riool 2867 m+NA.P

riool buisdiameter Ø 60

OPMERKINGEN

STROOMRICHTING

VERKLARING

— riolering

—○— controleput

—●— inlaatopening (mogelijke
neusaansluitingen)

- - - P.V.C. c.q. gres leiding

■ straatkolk

■ trottoirkolk

■ inspectieputje

REVISIE RIOLERING

blad nr. _

GEMEENTE

EERSEL

van controleput 41 naar 42

STRAATNAAM

MORTEL

putafstand h.o.h. 86.05 m

CONTROLEPUT NR. 41

bovenk. contr. put 30.53 m+N.A.P.

bo. b. riol 28.82 m+N.A.P.

riool buisdiameter Ø 60

CONTROLEPUT NR. 42

bovenk. contr. put 30.51 m+N.A.P.

bo. b. riol 28.96 m+N.A.P.

riool buisdiameter Ø 60

OPMERKINGEN

STROOMRICHTING

VERKLARING

riolering

controle put

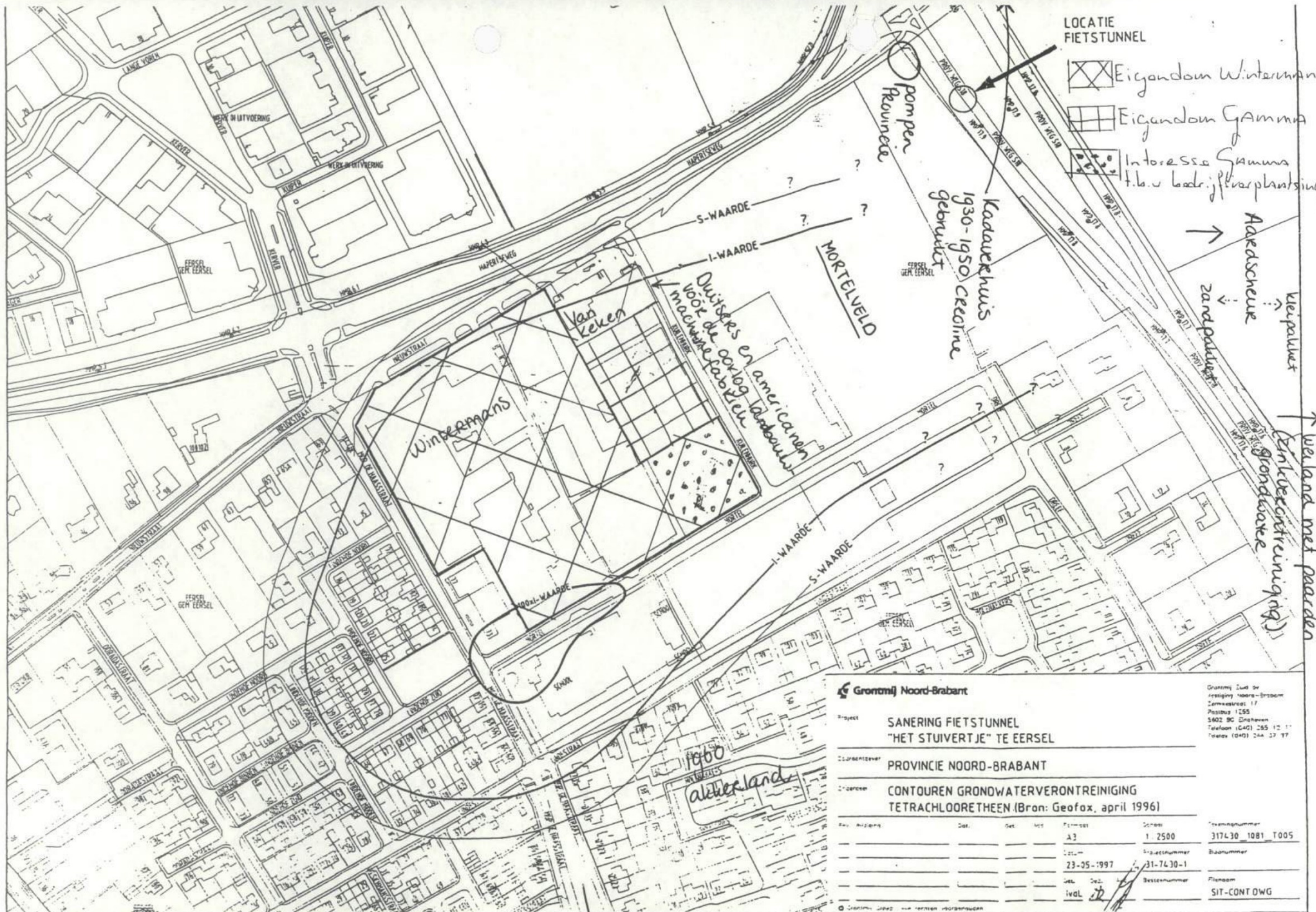
inlaatopening

P.V.C. c.q. gres leiding

straatkolk

trottoirkolk

inspectieputje

d.d. 8 november 2000

overstort